

BATI TRAKYA'DA BİR KÖY: "KARACAOĞLAN"

Bu bildiriye sunarken, özellikle şu hususu belirtmek isteriz. Bu-güne kadar Batı Trakya Türk Edebiyatı üzerinde yeterince durulmamış ve bu konuda tatmin edici yayın yapılmamıştır.

Şimdiye kadar Türkoloji çevreleri tarafından pek tanınmayan Batı Trakya Türk Edebiyatı, son yıllarda değerli araştırmacı Feyyaz Sağlam vasıtasıyla sesini duyurmaya başlamıştır.

Değerli Hocam Feyyaz Sağlam, bizzat Batı Trakya'ya gidip araştırarak hazırladığı, Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği tarafından yayınlanan, "Batı Trakya Türkleri Çocuk Edebiyatı" adlı eser, şimdiye kadar pek tanınmayan Batı Trakya Türk Edebiyatı için atılan ilk ciddi adım niteliğindedir.

Bütün bunlar göz önünde bulundurulacak olursa, ben ve benim gibi olan Batı Trakyalı Türkoloji öğrencilerine büyük görevler düştüğünü söylemek zorundayız. Daha kendi kabuğundan yeni sıyrılmaya başlayan Batı Trakya Türk Edebiyatı, değerli meslektaşlarımızın sayesinde, hak ettiği mevkiine geleceğine inanıyoruz.

BATİ TRAKYA'DA TÜRK KÜLTÜRÜ Batı Trakya, 14. yüzyülda Gazi Evrenos Bey tarafından fethedilip, Türk topraklarına katılmış, buralara Konya ve Balıkesir civarından Türk nüfus yerleştirilmiştir. Bu tarihten sonra Anadolu gibi bir Türk vatanı haline gelmiştir.

1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması ile Yunanistan'a bırakılan Batı Trakya, 5 - 6 asır boyunca diğer Türk memleketlerinden farksız şekilde Türk Kültür ve Medeniyetinin gelişip yayıldığı bir Türk coğrafyası olarak tarihteki yerini almıştır. Dolayısıyla diğer Türk bölgelerinde olduğu gibi, Batı Trakya'da da canlı bir Türk Edebiyatı geleneği hüküm sürmüştür.

Bugün elimizde, hem yazılı hem de sözlü Türk Edebiyatı geleneği mevcuttur. Ancak burada hemen şunu ilave etmek gerekir ki, Batı Trakya Türk Edebiyatı, 1923'te Yunanlıların hakimiyetine girdikten sonra, her sahadaki engellemelerine paralel olarak çeşitli baskılara maruz kalmış ve canlılığını kaybetmeye başlamıştır.

Buraya kadar Batı Trakya Türk Edebiyatı ve Kültürünü kısaca tanımladıktan sonra, asıl konumuz olan Karacaoğlan ismi üzerindeki görüşlere geçmek istiyoruz.

Birinci görüş olarak şunu söylemek gerekir ki, Karacaoğlan adı; Halk Edebiyatımızın mitlerinden biri olup, bu ad birden çok şaire mahlas olmuştur. Türk halk edebiyatı mahsullerinin umumiyetle sözlü geleneğe yaşaması, muhite ve zamana göre bazen değişikliklere uğraması gibi sebepler -Nazım alanda da - bir şair adına kayd edilmiş metinlerin başka kaynaklarda, ondan önce veya sonra yaşamış meslektaşlarının malı olarak gösterilmesine yol açmıştır. İkinci görüş olarak; Müjgan Cumbur, Karacaoğlan isminin, "Karac'oğlan Hasan adım, Güzellerde kaldı dadım"

beyitinden hareket ederek, şairin isminin "Hasan" olduğunu söyler. Hoca Hamdi Efendi de bu hususu hatıralarında : "Karacaoğlan'ın ismi Hasan olup. öksüz büyümüş, veçhen karayağız ve fakir çocuğu olduğu için, buna "Karacaoğlan" deniüp, böylece anıldığı" diye belirtmektedir. Bir başka şiirde ise "Öz Adım Halil" demektedir. Radfoff'un derlediği menka-beye göre, "Simayil" diye adlandırılmaktadır.

Üçüncü olarak, Karacaoğlan'ın ismi hakkında birbaşka görüşde, Yılmaz Göksoy'a aittir. Göksoy bu konuya şöyle açıklık kazandırmaktadır: pazar pazar dolaşıp pekmez satarak geçimini sağlayan bu yakışıklı karayağız gence, halk Karac'oğlan adını takmıştır.

Yukarıda Karacaoğlan'ın ismi hakkındaki görüşleri belirttikten sonra, Batı Trakya'deki köy isimlerinin ana özelliklerine geçmek istiyorum.

İlk olarak, resmi yazışmalarda ve yayınlarda Türkçe yer isimlerinin kullanılması kanunla yasaklanmıştır. Bunun sonucu olarak birçok isim esas anlamını kaybedecek şekilde değişikliğe uğramıştır.

İkinci olarak, çoğu zaman Ortodoks Yunanlılar için yeni kurulan köyler, düzlüklerde mevcut olan Türk köylerinin dikkatini çekecek kadar yakınlarına inşa edilmiştir. Mesela, Kroubule'de iki köyün arası yarım mildir. Asketai'de ise Yunanlılar gelip Türk köyüne yerleşmiş olup, halen köyün tek bir resmi ismi mevcuttur. Bu gibi durumlarda ortaya çıkan yerel farklılık-

lar, isimlerin yanına konan, Eski / Yeni ve Yukarı / Aşağı sıfatları ve bunların Yunanca karşılıklarıyla çözümlenmek istenmiştir.

Zaman zaman idari Teşkilatta yapılan değişiklikler, bazen iki köyden birinde bazen de her iki köyde de statü değişikliklerine neden olmuştur. Bu gibi değişikliklerin sonucu olarak, bazı köy toplulukları, haritalarımıza değişik şekilde yansımıştır. Mesala, Rodop (Rodope) eyaletinde Kehroz bölgesi, Iskeçe (Ksanthi) eyaletinde İlica (Thermai) bölgesi...

Üçüncü olarak da, bu asırda bazıları bir kereden fazla olmak üzere, birçok köyler imha edilmiştir. Bu köyler sonradan tekrar kurulsa bile, çoğu zaman yerleri değiştirilmiştir. Ancak yeni kurulan köy, eskisinden ne denli uzakta olursa olsun, eski köyün Türkçe İsminin Yunanca karşılığı, yeni köyün ismi olarak kullanılmıştır. Orestias şehri yakınlarında kurulan Neonfile, bu duruma bir örnektir. Yıkılan Lulüköy'ün asıl yeri Ebros nehrinin aşağılarında olmasına rağmen, yeni kurulan köye de Türkçe olarak Lulüköy denilmektedir. Buna benzer birçok durum hakkında bilgimiz olmasına rağmen, bunların doğrulukları hakkında, kesin bilgilere sahip değiliz.

Yukarıda belirttiğimiz bilgilerin ışığı altında Yunanistan (Batı Trakya) sınırları içerisinde bulunan, Yunanca ismi "Artos" olan Karacaoğlan köyünün isminin nereden kaynaklandığının açıklamasını yapmaya çalışacağız.

Karacaoğlan isminin, kendisini sima olarak esmer oluşundan dolayı verildiğini gözönünde bulundurarak, Rodop vilayeti sınırları içerisinde bulunan Karacaoğlan köyünün de buna benzer bir olaydan ötürü aynı isminin kendisine verildiğini söyleyebiliriz. Olayın nereden kaynaklandığını şöyle açıklayabiliriz:

Kesin olarak bilinmemekle beraber, ortalama 1700'ü yıllara tesadüf eden şimdiki Karacaoğlan köyünün 3 km. güneydoğusunda bulunan Erenler köyünde "Kıran" deyimini kullandığımız kolera, verem gibi hastalık türleri ortaya çıkmıştır. Bu hastalıkların bulaşıcı olmaları sebebiyle, ölüm olaylarının günden güne artması neticesinde, köylünün bu hastalıklardan kurtulmak ümidiyle başka yerlere göç etme zorunluluğu doğmuştur. Bu sebeple yeni yerleşim yerleri arayan köylüler, zamanla karayağz esmerce bir tene sahip olan ve

geçimini çobanlıkla temin eden - sonradan Karacaoğlan adıyla anılacak kişinin - bulunduğu kulübenin etrafına yerleşerek burada bir köy oluşturmuşlardır. İşte bu köyün ismi, sonradan yerleşen köylüler tarafından çobana atfedilerek, yani Esmerceoğlan - Karacaoğlan dedikleri kişinin ismiyle anılmaya başlanmıştır ve bu isim hala geçerliliğini korumaktadır.

Son söz olarak şunu söyleyebiliriz ki, bizlerin bildiği şair ve ozan sıfatıyla anılan Karacaoğlan veya Karacaoğlanlar ile, Yunanistan'daki Karacaoğlan köyünün uzaktan veya yakından hiçbir ilgisi yoktur.

Saygılarımla
22 KASIM 1990
Nuri Mehmet

BİBLİYOGRAFYA

- 1. Prof. Dr. Elçin Şükrü - Halk Edebiyatı Araştırmaları
Cilt 1
Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları 1988 - Ankara**
2. Dr. Cumbur Müjgan - Karacaoğlan Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları Aralık-1988
3. Göksoy Yılmaz - Yozgatlı Karacaoğlan Erciyes Dergisi 1987 Sayı: 112, 7
4. Jong F. De - Batı Trakya'daki Köylerin İsimleri Batı Trakya Dergisi Ocak - Şubat - Mart 1989.